

SRBIJA: SMRT ALBANSKOG DECAKA - POVOD ZA POZIV NA SECESIJU

Author: Skender Latifi

Tragicno ubistvo daje podstreka zahtevima Albanaca na jugu Srbije za prikljucivanjem regiona Kosovu.

Sve je vise zabrinutosti da bi ubistvo petnaestogodisnjeg etnickog albanskog tinejdzera u juznoj Srbiji moglo da prosiri jaz izmedju Beograda i opstinskih etnickih albanskih vlasti.

Ucenik presevske srednje skole Dasnim Hajrulahu je ubijen 7. januara kod sela Miratovac, u blizini srpske granice sa Makedonijom. On je pokusao da ilegalno predje granicu nakon sto je proveo novogodisnje praznike sa svojom majkom u Makedoniji.

Potonja istraga je potvrdila da je granicar Vojske Srbije i Crne Gore, VSCG, pucao na Hajrulahua sa osmatracnice udaljene oko 200 metara.

Srpski ministar odbrane Prvoslav Davinic je izjavio kako je "granicar postupio u skladu sa pravilima sluzbe".

Incident je ponovno podstakao zahteve koji pristizu iz vecinski albanske Presevske doline u juznoj Srbiji za ujedinjenje sa Kosovom. Ovaj region - u cijem sastavu su opstine Presevo, Bujanovac i Medvedja - bio je popriste sukoba izmedju lokalnih pobunjenika i srpskih snaga 2001. godine, koji je okoncan primirjem, pri cemu je Beograd obecao da ce lokalnim vlastima preneti veka ovlascenja i unaprediti lokalnu privredu.

Novi presevski gradonacelnik Regmi Mustafa, lider Demokratske partije Albanaca, DPA, upozorio je da ce Albanci ozbiljno razmotriti mogucnost napustanja lokalnih vlasti i uspostavljanje sopstvenih paralelnih institucija ako srpske vlasti ne rese tragican slucaj na nacin koji bi zadovoljio lokalne Albance.

Ukoliko se to ne desi, rekao je Mustafa medijima: "Srbija vise nece postojati kao drzava, makar sto se nas tice".

Dan posle tragicnog slucaja, Mustafa je odbio da se sastane sa Nebojsom Covicem, sefom vladinog koordinacionog tela za juznu Srbiju, i Rasimom Ljajicem, ministrom za etnicke i nacionalne manjine.

Lider Partije demokratskog progresa, PDP, Orhan Redzepi - bivsi komandant Oslobodilacke vojske Preseva, Bujanovca i Medvedje, OVPBM, koja se borila protiv srpskih bezbednosnih snaga pre cetiri godine - izjavio je za IWPR da Covic i bivse lokalno albansko rukovodstvo "nije uspjelo da razresi problem" u Presevskoj dolini.

Dodao je da Hajruluova smrt pokazuje da Albanci u juznoj Srbiji "nemaju izbora" nego da zahtevaju ujedinjenje sa Kosovom.

Lokalne albanske vlasti sada zahtevaju da Beograd omoguci razmestanje medjunarodnih snaga u juznoj Srbiji, povuce vojsku i policiju i postavi nove granicne prelaze sa Kosovom i Makedonijom.

Kao odgovor na to, Srbija je predložila restrukturiranje tela zaduženog za rešavanje problema u južnoj Srbiji i takođe je ponudila ustanovljavanje multietničke komisije za istragu o Hajrulahovoj smrti.

Mustafa je odbacio ponudu Beograda kao "smesnu" rekavši da obećanja o restrukturiranju komisije tokom protekle dve godine nisu ispunjena. Redzepe je rekao da bi Albanci u južnoj Srbiji "delovali protiv sopstvenih interesa ako bi se učestvovali u radu takvog tela".

Albanski lideri trebalo bi da se ponovo sastanu 21. januara kako bi raspravljali o ponudi Beograda.

Vladajuća koalicija u ovoj oblasti – koju sačinjavaju DPA, Demokratska unija doline, DUD, i PDP – zalaze se za znatno radikalnije političko rešenje pitanja južne Srbije u odnosu na svoje prethodnike.

Koalicija predlaže da ukoliko bude bilo kakvih unutrašnjih promena na Kosovo kojima bi se omogućilo pretežno srpskim oblastima na severu entiteta da postanu deo Srbije, onda bi trebalo omogućiti Presevu, Bujanovcu i Medvedji da se priključe Kosovu.

Oni žele da se o ovom pitanju raspravlja paralelno sa razgovorima o konačnom statusu protektorata Ujedinjenih nacija, za koje se očekuje da će se održati ove godine.

Nenad Manić, umereni srpski lider u regionu i predsednik lokalnog ogranka Demokratske stranke, DS, rekao je za IWPR da je rešavanje konačnog statusa Kosova tesno povezano sa južnom Srbijom.

"Opšte je poznato da su etnički Albanci u većini ovde, stoga će ovaj tragični događaj [i moguća nezavisnost Kosova] radikalizovati situaciju do izvesne mere i podstaći političke zahteve za ujedinjenjem sa Kosovom", kaže on.

Jedan presevski analitičar, koji je pristao na razgovor pod uslovom da ostane anonimn, smatra da albanske lokalne vlasti u južnoj Srbiji neće tako lako stupiti u dijalog sa Beogradom kao što su to učinile prethodne vlasti. "Novoizabrano rukovodstvo neće bezuslovno saradivati sa Beogradom", rekao je on za IWPR.

Bivši gradonačelnik Preseva Riza Halimi kaže da je dijalog između Beograda i lokalnih vlasti u regionu obustavljen nakon što je tvrdokorni Vojislav Kostunica postao srpski premijer.

Redzepe dodaje da, po njemu, "nema vidljive razlike" između Kostunicine pozicije u južnoj Srbiji i one koju je zastupao bivši jugoslovenski predsednik Slobodan Milošević, trenutno na sudjenju za ratne zločine u Hagu.

Skender Destani, lider DUD-a, kaže da su srpske vlasti tokom protekle godine pokazale da su "jedino u stanju da destabilizuju situaciju u regionu".

U međuvremenu, međunarodna zajednica je pozitivno reagovala na reakciju srpske vlade na poslednju krizu.

Savet ambasadora NATO-a zaključio je 12. januara da su se napetosti smanjile posto su srpske vlasti odmah pokrenule inicijativu za uspostavljanjem dijaloga sa Albancima, a otvaranje urgentne istrage o smrti

albanskog tinejdzera ocenio je kao "veoma pozitivan".

Skender Latifi je dopisnik IWPR-a iz Preseva.

Location: Macedonia
Serbia
Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/srbija-smrt-albanskog-decaka-%E2%80%93-povod-za-poziv-na-secesiju>